

vedle závazku směnečného až do zaplacení dluhu a není proto správným názor odvolatelův, že nárok trval a zanikl se směnkou, a že pak má i držitel směnky dané za účelem placení nárok jen dle čl. 83 sm. ř. Účinek ten by nastal jen u směnky dané na místě placení, poněvadž v tom případě podle §u 1377 obč. zák. původní závazek zanikl.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalovaného zamítl žalobu s konečnou platností.

D ů v o d y:

Pokud jde o dovolání žalovaného, jest oprávněna výtka nesprávného právního posouzení věci. Odvolací soud převzal skutkové zjištění soudu první stolice, že Jiří K. jako zástupce žalující firmy sjednal se žalovaným při ujednání kupní smlouvy, jež zavdala podnět k tomuto sporu, že žalovaný dá žalující firmě na zaplacení faktury ze dne 12. června 1914 akcept na fakturovanou cenu. Z toho dovozuje i odvolací soud, že směnka byla vydána jen za účelem placení a ne na místo placení, ježto prý nebyly tvrzeny skutečnosti, z nichž by byla zřejmou vůle stran, by dáním a přijetím směnky zanikl původní obligační poměr. Dovolací soud nesouhlasí s tímto právním názorem. Stranám nemohlo jíti o jiné, než by na místě závazku žalovaného z kupní smlouvy, záležitějšího v povinnosti zaplatiti fakturovanou kupní cenu, vstoupil směnečný závazek, poskytující oprávněnému větší výhody při vymáhání pohledávky, než obecnoprávní dluh z kupní ceny. Není důvodu pro názor, že strany chtěly přijetím a odevzdáním přijaté směnky na fakturovanou kupní cenu smluvní poměr jen komplikovati, a založiti vedle původního smluvního závazku ještě další závazek směnečný, nesmluvily-li toho výslovně. K jakým důsledkům by vedlo takovéto rozšíření smluvního poměru, je patrné právě z napadeného rozsudku, v němž činí se oba poměry závislými na sobě, tak že by žalující firma nemohla bez vrácení směnky uplatniti nárok z kupní smlouvy. Vychází proto dovolací soud z názoru, že přijetí směnky žalovaným a odevzdání jí zástupci žalující firmy mělo i podle vůle stran účinně t. j. zánik pohledávky z kupní smlouvy podle §u 1377 obč. zák. Důsledkem toho mění se i další právní posouzení věci. Ježto zanikl závazek žalovaného z kupní smlouvy, nemůže žalující firma uplatniti nárok svůj na základě této smlouvy, žaloba není oprávněna po právní stránce, a bylo jí proto zamítnouti bezpodmínečně, a ne pouze pro tentokráte.

Čís. 5939.

Mezitimní určovací návrh může býti vznesen toliko v první stolici.

Výtěžek uhelného dolu (uhlí) jest »užitkem«, nikoliv »příjmem« (důchodem) nemovitosti (dolu), jsoucí ve vnučené správě.

Kupní cena, nezaplacená v den odevzdání nemovitosti vnučenému správci, nenáleží podle §u 119 ex. ř. mezi »užitky« vnučené správy, nýbrž zůstává i nadále pohledávkou dlužníkovou a lze ji zabavit jen podle §u 294 a násl. ex. ř. Rozhodným jest den odevzdání nemovitosti

vnucenému správci, třebas zákaz podle §u 99 ex. ř. byl dán nějaký čas dříve, než byl vnucený správce uveden v úřad.

Uzavřel-li dlužník před odevzdáním nemovitosti vnucenému správci dodávací smlouvy s třetí osobou ohledně plodů nemovitosti, jest smlouvami těmi, pokud ještě nebyly splněny, vázán i vnucený správce (leč že by se vztahovaly na příští hospodářské období) po tak dlouho, pokud nebyly k odpůrcí žalobě věřitelů prohlášeny soudem za bezúčinné.

Vnucený správce není oprávněn vymáhati žalobou kupní cenu za užítky nemovitosti, splatnou před uvedením jeho ve správu nemovitosti. Zákaz dlužníku §em 99 ex. ř. vztahuje se na případ, že jmenování vnuceného správce a udělení zákazu spadá v jeden okamžik a že ihned následuje uvedení vnuceného správce ve správu nemovitosti.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1926, R I 242/26.)

Na základě dodávací smlouvy ze dne 12. října 1922, uzavřené mezi žalovanými komisionáři a uhelným těžářstvem Bonifác, bylo dodáno žalovaným uhlí z dolu »Pankrác«, ohledně něhož byla dne 8. listopadu 1924 zavedena vnucená správa. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se vnucený správce na žalovaných zaplacení dodaného uhlí, úroků kontokorentních, rozdílu v účtování provise a příspěvku na výdaje, poněvadž v den zavedení vnuceného správce ve správu nemovitosti nebyly pohledávky ještě exekutovi, těžářstvu dolu »Pankrác« zaplacený, proč se domáhal vnucený správce toho, by nyní po zavedení vnucené správy byly zaplacený žalovanými k jeho rukám, maje za to, že patří do příjmů vnucené správy. Projednávání sporu bylo usnesením prvního soudu omezeno na aktivní oprávnění ku sporu. Procesní soud první stolice žalobní nárok zamítl, vycházeje z právního názoru, že pohledávka tržové ceny za uhlí, prodané a dodané exekutem před uvedením vnuceného správce ve správu nemovitosti, jest pohledávkou exekutovou a nelze ji čítati mezi užítky (příjmy) po rozumu §u 119 ex. ř., které jediné náleží mezi výtěžky vnucené správy. Odvolací soud 1. zamítl mezitímní návrh žalobcův, by bylo určeno, že vzájemné pohledávky, jež žalovaní namítají, nejsou po právu vůči jeho pohledávání; 2. zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by vyčkaje pravomoci, věc znovu projednal a rozhodl. Důvody: ad 1. Mezitímní návrh určovací, ať pochází od strany žalující, nebo žalované, může býti učiněn toliko v první stolici. To plyne z ustanovení §u 236 c. ř. s., jenž výslovně praví, že návrh takový lze učiniti do konce líčení, po němž následoval rozsudek, ještě patrněji to však vysvítá z ustanovení §u 482 c. ř. s., jenž obsahuje zákaz novot v řízení odvolacím. Z těchto důvodů byl mezitímní určovací návrh žalobcův vznesený teprve v řízení odvolacím zamítnut. ad 2. Ve věci samé měl odvolací soud za to, že náhled soudu první stolice se dá hájiti pouze v případě, když se stalo v t ý ž d e n, jak odevzdání nemovitosti vnucenému správci do správy, i vyrozumění dlužníka dle §u 99 ex. ř., že však nemůže obstáti tam, kde dojde k zavedení vnuceného správce teprve po vydání záповědi dle §u 99 ex. ř., neboť zákon prý zmocňuje vnuceného správce, by vykonával práva,

dlužníku příslušející, ode dne doručení záповědi dle §u 99 ex. ř. Tomu prý není na závadu ani předpis §u 109 ex. ř., dle něhož práva vnučeného správce vstupují v platnost teprve odevzdáním nemovitosti ve správu, poněvadž prý se tímto předpisem pouze stanoví, že vnučený správce, dokud nebyl zaveden do správy, nemůže uplatňovati práva mu příslušející, nepraví se prý však, že by nesměl uplatňovati nároky, jež vzešly v době od vydání záповědi dle §u 99 ex. ř. do dne zavedení jeho do správy. Příčilo by prý se právní povaze a účelu vnučené správy, by v době od vydání záповědi dle §u 99 ex. ř. do dne odevzdání nemovitosti vnučenému správci mohl exekut užitky vnučené správě podléhající zciziti a aby nárok na výtěžek za to příslušel pouze jemu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobcovu, k rekursu žalovaných zrušil usnesení odvolacího soudu a vrátil mu věc, by vyřídil odvolání, nepřihlížeje k odchylnému právnímu názoru.

Důvody:

Mezitímní určovací návrh žalobcův žádal, by určeno bylo rozhodnutím soudu druhé stolice, že vzájemné pohledávky žalovaných ke súčtování namítané, nejsou po právu. V tom směru právem odvolací soud mezitímnímu návrhu určovacímu nevyhověl a správně své rozhodnutí odůvodnil a lze pouze odkázati stěžovatele na důvody soudu druhé stolice, jež plně odpovídají zákonu. Pokud stěžovatel k odůvodnění svého odchylného právního názoru poukazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 18. září 1923, č. j. Rv I 367/23, čís. 2938 sb. n. s., dlužno uvésti, že rozhodnutí toto nestanoví opaku, nýbrž prohlašuje výslovně, že mezitímní rozsudek se připouští zásadně jen v první stolici, vyneseni-li však odvolacím soudem, že nezakládá to zmatečnosti, poněvadž civilní řád soudní výslovně nezakazuje, by odvolací soud mezitímní rozsudek nevydal. Rozhodnutím tím však se nikterak neprohlašuje, že postup stěžovatelem žádaný zákonu (c. ř. s.) odpovídá. Ostatně dlužno poukázati na usnesení prvního soudu, jímž jest vázán i soud odvolací, že projednávání rozepře se obmezuje na řešení otázky aktivní legitimace žalobce k podání žaloby ohledně pohledávek v prvním rozsudku uvedených, čímž otázka existence pohledávek vzájemných byla prozatím z projednávání vyloučena. Nemohl se jí proto zabývati soud odvolací jednak z tohoto důvodu, jednak i proto, že by řešením otázky započtení teprve ve stolici druhé byla strana žalovaná zkrácena o jednu stolicí (§§ 188, 189, 391 a 393 c. ř. s.).

Ve věci samé nelze sdíleti náhled odvolacího soudu. Jak obě nižší soudní stolice souhlasně uznaly, dlužno čítati výtěžek dolu uhelného, tedy uhlí, mezi »užitky« a nikoli mezi »příjmy« (důchody), které důl poskytuje. To vyplývá z předpisu §§ 405 a 511 obč. zák. a též náhled sdílí i Neumann Komentář k §u 119 ex. ř. a Randa Vlastnictví II. vyd. str. 79, kdež se praví, že slovem »plody« rozumí § 405 obč. zák. nejen plody v užším smyslu, k jichž dobývání je hlavní věc určena (plody organické a nerosty), nýbrž i všecky věci, které věc hlavní vynáší. Dle §u 119 ex. ř. náležejí mezi »výtěžky« nemovitosti, k jichž vybrání jest

vnucený správce oprávněn, »užitky«, t. j. plody docílené po odevzdání nemovitosti vnucenému správci, jakož i plody, které v den odevzdání toho byly již odděleny, avšak dosud na nemovitosti se nalézaly, dále »příjmy« (důchody), v den onoho odevzdání již splatné, avšak dosud nevybrané (jako splatné, avšak nevybrané nájemné, pachtovné). Když tedy dlužník před odevzdáním nemovitosti vnucenému správci uzavřel smlouvu dodávací ohledně plodů nemovitosti (v souzeném případě ohledně uhlí) s třetí osobou, a tyto plody odevzdal kupiteli před oním okamžikem (před odevzdáním nemovitosti správci), kupitel však v den tohoto odevzdání neměl kupní cenu ještě zaplacenou, nenáleží dle §u 119 ex. ř. tato kupní cena za prodané plody (uhlí) mezi »užitky« vnucené správy, do podstaty správy, nýbrž zůstává i nadále pohledávkou dlužníkovou vůči kupiteli uhlí a lze ji zabavit exekučně pouze dle předpisu §u 294 a násl. ex. ř. Správnost tohoto názoru vyplývá z úvahy, že oddělené plody, v čas odevzdání nemovitosti správci na nemovitosti se již nenalézající, zůstávají dle §u 119 ex. ř. vnucenou správou nedotčeny a že trhová cena za prodané plody (uhlí) nepatří mezi »příjmy« (důchody) spravované nemovitosti, nýbrž jest pohledávkou dlužníkovou (viz Neumann, Komentář k §u 119 ex. ř. str. 357 a 358, opačně Schubert-Soldern str. 134 pozn. 4 a Fürstl k §u 119/3 odst. 2 str. 380). Tato zásada, že rozhodným jest okamžik odevzdání nemovitosti vnucenému správci, platí i tehdy, když zákaz dlužníku dle §u 99 ex. ř. byl dán nějaký čas dříve, než došlo k uvedení vnuceného správce ve správu nemovitosti, neboť zavedení vnucené správy jest dokonáno teprve odevzdáním nemovitosti vnucenému správci. Tímto okamžikem teprve nabývá vnucený správce disposičního práva nad užitky a příjmy nemovitosti tak, že třetí osoby mají plniti své závazky teprve tím okamžikem vnucenému správci (Neumann Komentář k §u 98 ex. ř. str. 336). Dle materialii k ex. ř. bylo uznáno účelným, aby jako rozhodný okamžik pro právo pobírání plodů platil den odevzdání vnucenému správci, poněvadž okamžik ten se dá určití na hodinu (Mat. II. str. 26, Výbor. zpráva str. 21). Až do té doby spravuje nemovitost dlužník, byť i obdržel již dříve záповěď dle §u 99 ex. ř. Uzavřel-li tedy dlužník před odevzdáním nemovitosti vnucenému správci smlouvy dodávací s třetími osobami ohledně plodů nemovitosti, jest smlouvami těmi, pokud ještě nebyly splněny, vázán i vnucený správce (leč že by se vztahovaly na příští hospodářské období) po tak dlouho, pokud nebyly prohlášeny soudem za neúčinné následkem odpůrčí žaloby věřitelů. Když § 119 ex. ř. stanoví, že vnucený správce může vydobývati i zadrželé »příjmy« (důchody) splatné sice před uvedením správce ve správu nemovitosti, avšak po vyrozumění a záповědi dle §u 99 ex. ř., byl by musil zákon, kdyby byl chtěl, aby totéž platilo i ohledně »užitků« (plodů), to výslovně ustanoviti. Z té okolnosti, že to správci není výslovně zakázáno, to vyvozovati nelze. Toto oprávnění vnuceného správce nelze odůvodniti ani tím, že odpůrci měli o záповědi dle §u 99 ex. ř. vědomost, jsouce zároveň řediteli těžarstva, neboť když dlužník musil přes tuto vědomost vésti správu nemovitosti až po okamžik jejího odevzdání vnucenému správci, musí mu též až do té doby býti přiznány užitky nemovitosti. Zákaz exekutu dle §u 99

ex. ř. vztahuje se na případ, že jmenování vnuceného správce a udělení zákazu spadá v jeden okamžik a že ihned následuje uvedení vnuceného správce ve správu nemovitosti (§ 109 ex. ř.), neboť to plyne ze souvislosti s předpisem §u 99 ex. ř., dle něhož se dlužník má zdržovati dispozice o výtěžcích exekuci postižených a nesmí se účastniti ve správě nemovitosti proti vůli správcově, což ovšem předpokládá uvedení správce ve správu nemovitosti. V čase vyrozumění dlužníka dle §u 99 ex. ř., t. j. dne 17. září 1924 nebylo zde ještě vnuceného správce, neboť vnucený správce byl uveden ve správu teprve 8. listopadu 1924, takže pohledávka tržové ceny za uhlí, která povstala v mezidobí od doručení záповědi do okamžiku zavedení vnuceného správce, dodáním uhlí z nemovitosti vytěženého straně žalované, není výtěžkem nemovitosti vnucenou správou stíženě, vždyť vznikla před uvedením vnuceného správce ve správu; pohledávka ta patří dlužníkovi, nespadá do výtěžků vnucené správy a lze na ni vésti exekuci, jako na každou jinou pohledávku dle §u 294 ex. ř. Stejné stanovisko zaujal již nejvyšší soud i v exekuční věci zapsaného společenstva s r. o. K. proti hnědouhelnému těžarstvu Bonifác o 954.115 Kč ve svém rozhodnutí ze dne 12. listopadu 1925, č. j. R I 910/25/1, čís. sb. 5454, kdež uvedl, že nic nepřekáželo stěžovateli, by nezabavil pohledávky, vzniklé mezi povolením vnucené správy a uvedením vnuceného správce v jeho úřad, zvláštním exekučním návrhem a nedal si je odevzdati k vybrání. Z ustanovení §u 120 ex. ř., dle něhož vnucený správce musí z výtěžků vnucené správy na prvním místě zaplatiti tři leta zadrželé daně a veřejné dávky, tudíž i dávku u h e l n o u z uhlí před 8. listopadem 1924 prodaného, nelze vyvozovati oprávnění vnuceného správce vybrati a zažalovati nedoplatky tržové ceny za uhlí před tím prodané, vždyť vnucený správce musí tříleté daně a dávky zaplatiti i tehdy, když zde nedoplatků tržové ceny za uhlí vůbec nebylo, anebo sice zde byly, ale nevztahovaly se na celou tříletou dobu před zavedením vnuceného správce, neboť povinnost k placení daní a dávek, tři roky zadrželých, není dle §u 120 čís. 1 ex. ř. závislou na jsoucnosti a možnosti vybrání nedoplatků pohledávek za uhlí, vzniklých před zavedením vnuceného správce. Že zde nelze mluvíti o nějakém odporovatelném jednání žalovaných, převzatém na úkor vymáhajících věřitelů, vysvítá z té okolnosti, že smlouva dodávací, na jejímž základě bylo uhlí před 8. listopadem 1924 dlužníkem prodáno a dodáno, byla uzavřena již 12. října 1922 na tři roky, tedy v době, kdy zde nebezpečí vnucené správy vůbec ještě nebylo. Vzhledem k tomu, že dle uvedeného jest správným právní náhled, zastávaný soudem první stolice a nikoliv právní hledisko soudu odvolacího, nebylo potřebí doplňovati řízení zjišťováním okolností, které jen tehdy měly svůj význam, kdyby se bylo ukázalo právní stanovisko soudu odvolacího správným.

Čís. 5940.

§u 19 rozlukového zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., nelze užití na dohody o výživném, sjednané po účinnosti zákona.